

کتاب وضعیت منابع آبهای سطحی مشترک در غرب آسیا نوشته دکتر هانس یواخیم کمپل و دکتر ریما خلف با ترجمه دکتر حجت مهکویی و دکتر علیرضا عباسی توسط نشر انتخاب در زمستان 1399 منتشر شد. برای تهیه کتاب با نشر انتخاب تماس بگیرید.

در قسمتی از پیشگفتار کتاب میخوانیم:

آب مرزهای سیاسی را نمی‌شناسد. در سراسر جهان، 263 حوضه رودخانه فرامرزی و حداقل 300 سفره آب فرامرزی و سیستم آبخوان وجود دارد. ماهیت مشترک این منابع، فرصتی برای همکاری است، اما چالشهایی را نیز در قالب افزایش نزاع، آلودگی و استفاده بدون هماهنگی با یکدیگر، توسط کشورهای حاشیه ساحلی ایجاد می‌کند. استفاده بهینه و محافظت مؤثر از آبهای مرزی فقط در صورت استفاده کشورهای ساحلی، که اصول آب مشترک را در مدیریت منابع آب (IWRM) با رویه همکاری اعمال می‌کنند، امکان‌پذیر است. این امر به ویژه در منطقه خشک عربی اهمیت دارد، جایی که کمبود آب همیشه واقعیت سخت و منبع تکرار درگیری بوده است. بنابراین، مدیریت صحیح منابع آب مشترک به عنوان یک مؤلفه اصلی برای امنیت آب و توسعه پایدار در کشورهای عربی شناخته شده است. در همین راستا، دولت آلمان به دنبال ترویج حمایت و استفاده پایدار از منابع آب مشترک و پشتیبانی از شریک زندگی دولتها در سراسر جهان در مناطق زیر در بخش همکاری‌های فرامرزی آب است: هماهنگ کردن سیاستهای ملی آب، توسعه توافقنامه‌های همکاری، ترویج مبادله جنوب - جنوب و حمایت از سرمایه‌گذاری در اجرای برنامه‌های حفاظت و مدیریت مشترک.

انستیتوی فدرال برای علوم زمین و منابع طبیعی (BGR) است که مستقیماً توسط وزارت همکاری اقتصادی فدرال موظف به توسعه (BMZ) برای اجرای پروژه‌های همکاری فنی در کشورهای در حال توسعه در زمینه علوم جغرافیایی می‌باشد. ما به عنوان زمین‌شناسان، با شرکای خود همکاری می‌کنیم تا مانع از عدم کارایی و انسداد مسیرهای پیشرفت شود. ما از شایستگیهای ژئوفیزیکی شناخته شده بین‌المللی خود را تهیه می‌کنیم، تا اهداف توسعه دولت آلمان تحقق یابد. همکاری بین کمیسیون اقتصادی و اجتماعی برای آسیای غربی (ESCWA) و انستیتوی فدرال برای علوم زمین و منابع طبیعی از سال 1992 به ویژه با تأکید بر ارزیابی و مدیریت منابع آب زیرزمینی شروع به کار کرده‌اند. قبلاً در اواخر دهه 1990، موضوع منابع آب مشترک به یک ستون اساسی در این پروژه منطقه‌ای تبدیل شد و از آن زمان تاکنون به عنوان یک قسمت از تمرکز روی این موضوع باقی مانده است. با گذشت سالها، همکاری انستیتوی فدرال برای علوم زمین و منابع طبیعی با کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیای غربی در مسائل فنی، نهادی و حقوقی مربوط به جنبه‌های مختلف منابع آب مشترک از جمله ارزیابی، مدیریت، مذاکره و همکاری بوده است. این از طریق فعالیتهای متعدد محقق شده است، همچون، مطالعات هیدروژئولوژیکی محلی، خدمات مشاوره فنی، جلسات و کارگاه‌های گروهی تخصصی منطقه‌ای در مورد موضوعات مختلف.

فهرست جامع منابع آب مشترک در غرب آسیا (متن اصلی کتاب) ادامه منطقی این تلاشها است و از جنبه‌های خاص، نشانگر اوج این همکاری طولانی در مدیریت آب مشترک است. این یک پایگاه دانش جامع است که می‌تواند مباحث ملی و منطقه‌ای را در مورد منابع آب مشترک فراهم کند. این مجموعه، مخاطبان متخصص و گسترده‌ای از تصمیم‌گیرندگان، مقامات دولتی، محققان، اهداء کنندگان و آژانسهای چندجانبه را هدف قرار می‌دهد. مهمتر از همه، امیدواریم که این فهرست بتواند همکاری و پروژه‌های مشترک بین کشورهای ساحلی را در آینده ترغیب کند.

منطقه عربی یکی از مناطق خشک جهان است. کشورهای عضو کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیای غربی تلاشهای گسترده‌ای را برای اطمینان از امنیت آب انجام داده است، که یکی از عناصر اصلی برنامه‌های توسعه پایدار است. این هدف به ویژه در منطقه‌ای که در آن، دو سوم منابع آب شیرین موجود مشترک و از یک یا چند مرز جغرافیایی عبور می‌کنند، چالش برانگیز شده است. سازوکارهای بین دولتی، مانند کمیته کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیای غربی در مورد منابع آب که در مه 1997 تأسیس شد و وزیران عرب شورای آب که اولین جلسه خود را در ژوئن 2009 برگزار کردند، موظف شدند از گفتگو و همکاری منطقه‌ای در زمینه مدیریت یکپارچه منابع آب حمایت کنند. آنها در مقابله با این چالش در فرایندهای نهادی که نشان دهنده تعهد دولتهای عربی برای همکاری جمعی و منطقه‌ای برای رفع نگرانیهای مشترک در مورد کمبود آب است، کمک کرده‌اند. حمایت از همکاریهای منطقه‌ای آب نیز در اعلامیه‌ای که توسط وزیران عرب شورای آب در سال 2011 اتخاذ گردید، تصویب شده است، که از استراتژی عربی برای امنیت آب در منطقه عربی برای رویارویی با چالش‌ها و نیازهای آینده برای توسعه پایدار (2010-2030) صحبت شده است. این استراتژی در درجه اول، تقویت مدیریت مشترک منابع آب بین کشورهای عربی و همچنین بین کشورهای عربی و غیر عربی است.

علاقه کمیسیون اقتصادی و اجتماعی برای آسیای غربی در مسائل مربوط به آب از دستورالعمل آن در توسعه اقتصادی و اجتماعی و ادغام منطقه‌ای ناشی می‌شود. کمیته فرعی منابع آب با همکاری نزدیک با شورای وزیران امور خارجه عرب برای تأمین نیازهای منطقه از طریق ارائه کمک‌های مداوم فنی در مدیریت منابع آب مشترک همکاری می‌کند. فهرست موجودی منابع آب مشترک در آسیای غربی با همکاری مؤسسه فدرال علوم زمین و منابع طبیعی به عنوان بخشی از این تلاش جمعی تهیه شد. این موجودی یک فهرست جامع از حوضه‌های آبهای سطحی مشترک و سیستم‌های سفره‌های آب زیرزمینی در غرب آسیا که مورد ارزیابی‌های علمی صحیح قرار گرفته است را ارائه می‌دهد. امید است که این فهرست موجودی بتواند گفتگوهای بین کشورهای عربی و بین کشورهای عربی و غیر عربی را هدایت و راهنمایی کند که بیشترین فشار را در چالشهای توسعه اقتصادی اجتماعی دارند و هم اکنون در منطقه با این چالشها روبرو هستند؛ از جمله امنیت غذایی، سازگاری با تغییرات آب و هوا، امنیت انرژی، مهاجرت و درگیری. حل این مسائل تا حد زیادی به توانایی منطقه در مدیریت مؤثر منابع آب کمیاب خود بستگی دارد. با این حال، تصرفات اسرائیل همچنان مانع از توانایی برای حل این مسائل خواهد شد؛ البته مردم فلسطین برای اعمال حاکمیت کامل بر منابع آبی خود تلاش می‌کنند.

این فهرست موجودی، اوج همکاری طولانی و مستمر بین BGR-ESCWA است. بیش از دو دهه است که این همکاری منبع ارزشمندی از کمکهای فنی برای تقویت ظرفیت کشورهای عضو در مدیریت یکپارچه منابع آب با توجه به شرایط و نیازهای منطقه بوده است. با اطلاع رسانی در مورد مباحث، موجودی زمینه‌ای برای تقویت همکاریهای منطقه‌ای، شناسایی راه‌حلهای یکپارچه و پیشبرد تلاشهای توسعه پایدار در منطقه عربی فراهم می‌کند. دبیرخانه بین کمیسیون اقتصادی و اجتماعی ملل متحد برای آسیای غربی ابراز قدردانی عمیق از حمایتهای ارائه شده توسط وزارت فدرال برای همکاری اقتصادی و توسعه آلمان از این همکاری سازنده و تعهد ما در جهت تقویت روندهای منطقه‌ای در این منطقه بحرانی برای توسعه، کرده است. ما امیدواریم که انتشار این فهرست موجودی باعث ایجاد تحقیقات جدید در سال شود که مدیریت برای منابع آب مشترک را مهیا می‌کند و زمینه‌ای را برای درج این موضوعات مرتبط در بحثهای منطقه‌ای فراهم می‌آورد.

این کتاب در دو بخش و هفت فصل تنظیم و ترجمه شده است. نیاز به اطلاعات در ارتباط با حوضه‌های منابع آب سطحی مشترک در منطقه ژئوپولیتیک غرب آسیا، همواره احساس می‌شود. ادعا برای این کتاب همین است که توانسته‌ایم بخشی از نیاز اطلاعاتی جامعه پژوهشی و دانشگاهی را برآورده سازیم. مطالب مطرح شده حاوی آمار و اطلاعات گرانمایی

است که می‌تواند به مخاطبان گرامی کمک کند. در پایان از خانواده‌های عزیزمان که با صبر و شکیبایی در انجام این ترجمه ما را کمک کردند قدردانی و تشکر داریم. همچنین از مدیر نشر انتخاب جناب آقای دکتر میرزایی و مجموعه همکارانش در این نشر دانشگاهی، تشکر و سپاگزاریم که حسن توجه و دقت خودشان را در چاپ این کتاب مبذول داشته‌اند.

